

***Kavanozdaki Adam* Televizyon Mini Dizisinin Monomit Kuramı Üzerinden Analizi**

ARŞ. GÖR. DR. **TOLGA BARMAN***

Öz

Bu çalışma, 1988 yılında TRT ekranlarında yayınlanmış olan *Kavanozdaki Adam* televizyon dizisinin Joseph Campbell'in monomit kuramı temel alınarak Christopher Vogler tarafından oluşturulan 12 aşamalı model üzerinden çözümlenmesi amacı ile gerçekleştirilmiştir. Anlatı analizi yöntemi kullanılarak gerçekleştirilen çalışmada *Kavanozdaki Adam* dizisi, Türk televizyon tarihinde bilimkurgu türünde bir ilk örnek olmasının yanı sıra anlatı içerisinde kahramanlarının kimlik ve dönüşüm süreçlerini merkeze alması nedeniyle bu analiz için seçilmiştir. Çalışmanın yapılabilmesi için dizinin tüm bölümlerinin olay örgüleri ve anlatıya katkı sunan tüm karakterleri incelenmiştir. Çözümleme sürecinde Semih Şerifoğlu ve Kenan Aksal, anlatının ana kahramanları olarak seçilmiş, iki kahraman da sıradan dünya, maceraya çağrı, çağrının reddi, rehberle karşılaşma, ilk eşiğin aşılması, sınavlar, müttefikler, düşmanlar, mağaranın derinliklerine yaklaşma, çile, ödül, dönüş yolu, diriliş, iksirle dönüş aşamaları üzerinden değerlendirilmiştir. Değerlendirme sonucunda kahramanların yolculuklarının tüm aşamaları sunulmuş; her iki kahramanın dönüşüm süreçleri için de 12 aşamalı modelin tüm aşamalarının uygulanabilir olduğu tespit edilmiştir.

Anahtar sözcükler: anlatı analizi, film çalışmaları, monomit kuramı, televizyon dizisi, *Kavanozdaki Adam*

Analysing the Television Miniseries “Kavanozdaki Adam” Through Monomyth Theory

Abstract

This study was aimed to analyse the television miniseries *Kavanozdaki Adam*, which was broadcasted on TRT television channel in 1988, through Christopher Vogler's 12-step model based on Joseph Campbell's monomyth theory. In this study, which was conducted using the narrative analysis method, the drama series *Kavanozdaki Adam* was selected for this analysis because it is the first example of science fiction in Turkish television history, as well as because it focuses on the identity and transformation processes of its protagonists within the narrative. In order to conduct the study, the plot of all episodes of the series and all characters contributing to the narrative were analyzed. In the analysis process, Semih Şerifoğlu and Kenan Aksal were selected as the main protagonists of the narrative, and both protagonists were evaluated through the stages of the ordinary world, call to adventure, refusal of the call, meeting the mentor, crossing the threshold, test, allies, enemies, approach to the inmost cave, ordeal, the reward, the road back, resurrection,

* Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, İletişim Fakültesi, Radyo, Televizyon ve Sinema Bölümü, e-mail: tolgabarmen@comu.edu.tr, ORCID: 0000-0001-7938-5780.

Gönderilme Tarihi: 20 Ocak 2025

Kabul Tarihi: 10 Mart 2025

return with the elixir. As a result of the analysis, all stages of the heroes' journeys were presented and it was determined that all stages of the 12-stage model were possible for the transformation processes of both heroes.

Keywords: narrative analysis, film studies, monomyth theory, tv drama, *Kavanozdaki Adam*

GİRİŞ

1988 yılında, 15 Ocak-12 Şubat tarihleri arasında TRT ekranlarında 4 bölümlük bir mini dizi olarak yayınlanan *Kavanozdaki Adam* (1988), bilimkurgu türüne ait anlatı kodlarını kullanan ilk Türk kurmaca televizyon dizisi olması açısından Türk yayıncılık tarihinde ayrıcalıklı bir yere sahip olmuş, dönemin basınında da yer almıştır (Milliyet, 1988a, 1988b). Yapımcılığını Bahattin Özcan'ın, yönetmenliğini ve senaristliğini Mesut Uçakan'ın yapmış olduğu, Faik Baysal'ın aynı isimli tiyatro oyunundan uyarlanan dizi; insandan insana beyin naklini konu edinmesi ile bir bilimkurgu niteliği kazanmıştır. Oğlunun bir suikast sonucu öldürülmesi ile ölüm hakkında düşünmeye başlayan yazar Semih Şerifoğlu'nun, beyninde çıkan bir tümörden kurtulmak için beyin nakli olmayı kabul etmesi ve ardından yaşanan süreçleri anlatarak, spekülatif bir bilimkurgu hikâyesi temelinde insanın varlığının ve bilincinin sınırlarına dair bir saptama yapma çabasına girmiştir. *Kavanozdaki Adam* bir bilimkurgu anlatısı olarak, insanın kimlik ve bilincinin sınırlarının ne olduğu tartışmasını, kahramanın ölüm ile ilişkisi üzerinden ortaya çıkan bir dönüşüm süreci ile irdelemesiyle dikkate değer bir anlatıya dönüşmektedir. Ayrıca özgün bir ilk deneme olması, kahraman mitinin önemli unsurlarından olan ölüm kavramını hem gerçek hem de sembolik anlamıyla işlemesi göz önünde bulundurulduğunda da bu kurmaca dizinin anlatısının incelenmesi dikkate değer bir hale gelmektedir.

Eser kalitatif anlatı yöntemlerinden bir tanesi olan anlatı analizi yöntemi kullanılarak incelenecektir. Anlatı analizi, geniş bir kullanım alanına sahip bir yöntem olarak karşımıza çıkmakta, sosyoloji, dilbilim, eğitim, insan bilimleri gibi birçok alanda farklı şekillerde kullanılmaktadır. Anlatı araçları ile aktarılan deneyimlerin sistematik bir biçimde incelenmesini amaçlayan anlatı analizi, anlatıcıların anlatıyı nasıl kurdukları, anlatıların yapısal özellik ve içeriklerinin ne şekilde olduğu üzerine odaklanmaktadır (Bamberg, 2012, s. 2-10). Film çalışmaları alanı çerçevesinde düşünüldüğünde ise anlatı analizi, bir kurmaca anlatısında hikâyenin nasıl inşa

edildiği, aktarıldığı ve yorumlandığını anlamak için kullanılmakta; anlatının yapı ve tekniklerinin, kurgusal karakterlerin ve dünyaların anlatının inşa sürecindeki rollerinin nasıl olduğu, hikâyelerin kültürel, tarihsel, psikolojik bağlamlar ile nasıl ilişkilendirilebileceği gibi süreçleri de kapsayan bir yöntem olarak karşımıza çıkmaktadır (Allrath vd., 2005, s. 3). Türkiye'deki film çalışmaları alanı özelinde anlatı analizi yönteminin kullanılması hususuna bakıldığında, alanın edebiyat kuramları ile yakın temas hâlinde olduğu; Propp'un masalın biçimbilimi kuramı (Akçam, 2020; Bars, 2014; Patan, 2021), Campbell'in monomit kuramı (Gürocak, 2023; Özpay, 2020; Üçer vd., 2020), Greimas'ın eyleyenler modeli (Girgin, 2017; Güneş, 2014; Güneş Saral ve Yağız Baylan, 2016) gibi birçok anlatı analizi yönteminin kullanılarak çalışmaların gerçekleştirildiği görülmektedir. Bu çalışmada ise Campbell'in monomit kuramı, Vogler'in bu kurama getirmiş olduğu yorum üzerinden gerçekleştirilecek, *Kavanozdaki Adam* dizisinin ana kahramanları olan Semih Şerifoğlu ve Kenan Aksal'ın anlatıdaki dönüşümleri analiz edileceklerdir. Çalışmanın sınırlılıkları *Kavanozdaki Adam* televizyon kurmaca dizisinin tüm bölümleri olan dört bölümü ile sınırlandırılmıştır. Ayrıca dizinin vurguladığı bilinç, benlik ve ölüm temaları kahraman miti ile ilişkilendirilerek tartışılacaktır.

Çalışmada sırası ile Campbell'in monomit kuramı ve Vogler'in bu kurama getirmiş olduğu yorum incelenecek, ardından *Kavanozdaki Adam* (1988) kurmaca televizyon dizisinin künyesi, kısa özeti ve karakterleri sunulacaktır. Bir sonraki aşamada bu iki başlık altında sunulmuş olan veriler göz önünde bulundurularak dizideki anlatı, dizinin iki ana kahramanı Semih Şerifoğlu ve Kenan Aksal karakterlerini odağa alarak Vogler'in yorumu ile sadeleştirilmiş olan 12 aşamalı monomit kuramı üzerinden analiz edilecektir. Bu yorumun kullanılma nedeni, Vogler'in monomit kuramını film çalışmaları ve senaryo yazarları için uyarlamış olması kaynaklıdır. Analiz, bulgulara ulaşıldıktan sonra sonuç, tartışma ve öneriler bölümü ile sona erdirilecektir.

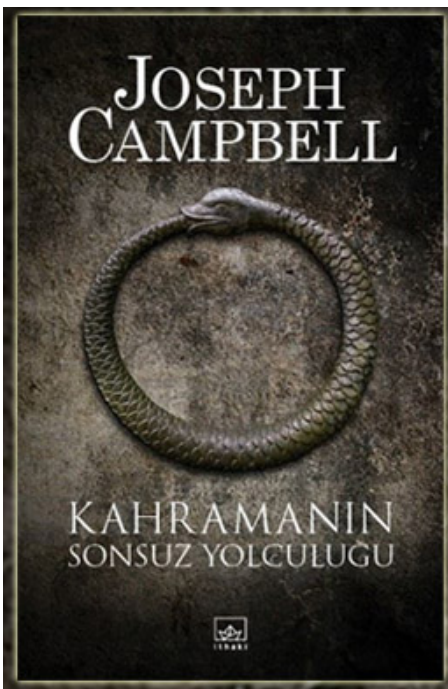
1. KAHRAMAN MİTİ, BİLİNÇ, BENLİK VE ÖLÜM

Kahraman miti üzerinden anlatıları inceleyen çalışmalara bakıldığında öncü çalışmaların Otto Rank'ın 1909 tarihli *Kahramanın Doğuş Miti/The Myth of the Birth of the Hero*, Vladimir Propp'un 1928 tarihli *Masalın Biçimbilimi/ Morphology of the Folktale* ve Carl Gustav Jung'un 1934 tarihli *Arketipler ve Kolektif Bilinçdışı/The Archetypes and the Collective Unconscious* gibi çalışmaları olduğu görülmektedir. Özellikle Rank ve Jung, Freud'un psikanalitik teorilerinden etkilenmiş, kahraman miti üzerine gerçekleştirdikleri çalışmalarda bilinç ve benlik kavramlarına Freudyan bir bakış ile değinmişlerdir. Otto Rank (1914), kahraman mitini, yetişkinlerin kendi çocukluk geçmişlerinden ve fantezilerinden beslenerek inşa ettikleri bir süreç olarak tanımlamış; bu kavramı miti yaratan ve sürdüren insanların özelliklerini ve deneyimlerini temsil eden kolektif bir ego olarak betimlemiştir. Bir başka deyişle kahraman mitinin inşası bireysel psikoloji ve bilinçdışı süreçler ile şekillenmektedir. Rank, kahraman mitinin çoğunlukla seçkin bir ailenin çocuğu olan bir kahramanın başına gelen talihsizlik ve zorlukları çeşitli maceralar ile aşması ve kaybettiği seçkin konumuna geri dönmesini konu edinen bir anlatı olarak açıklamaktadır. Kahraman aştığı engeller ile kaybettiği benliğine tekrar kavuşarak yeniden doğacaktır. İnsanların deneyimleri ve davranışlarını şekillendiren evrensel semboller ve kalıplar olduğu önermesi üzerinden yaptığı çalışmasında Jung, arketip ve kolektif bilinçdışı kavramları ile kahraman miti kavramına önemli katkılar sağlamıştır. Kolektif bilinçdışını tüm

insanlarda evrensel ve kalıtsal olarak bulunan ruhun bir parçası olarak adlandıran Jung, kolektif bilinçdışının, arketip adı verilen belirli formlara sahip olduğundan ve insanların deneyim ve davranışlarını bu formlar üzerinden şekillendirdiğini iddia etmiştir. Ona göre birçok farklı kültür ve bireylerarası etkileşimi anlaşılır kılan da bu arketiplerdir (Jung, 1991, s. 53-166). Kahraman mitleri de bu arketiplerin bir ürünü olarak ortaya çıkan anlatılardır. Carl Gustav Jung'a göre (1991, s. 79-191); kahraman miti, mucizevi bir doğumu ve erken çocukluk dönemindeki bazı sıkıntılar ile karakterize edilen bir yapıyı temsil eder. Bu sıkıntılar terk edilme, eziyet görme, tehlikelerle karşı karşıya kalma gibi durumlardır. Kahraman insani bir doğanın içerisinde insanüstü sınırlara sahip bir noktada insan bilinci ile bilinçdışının sentezlendiği bir noktada tehlikeler ile yüzleşir. Bu yüzleşme sırasında kahraman kimi zaman felaketler ile karşılaşırken, kimi zaman da yüce başarılar elde eder. Kahramanın bu yolculuğu hem karakterin bireysel içsel psikolojisi hem de evrensel motifleri içeren kolektif bilinçdışı ile ilişkili bir hâlde gerçekleşmektedir. Jung, arketipsel boyutu ile Rank'ın Freudyen psikanalitik yaklaşımına göre kahraman mitine bakışta daha geniş bir çerçeve sunmuştur. Propp ise Rank ve Jung'un aksine tamamen işlevsel bir odak ile kahramana yönelmiştir. Rus masallarını incelediği çalışmasında Propp (2012, s. 156); kahramanın tipleri, temsillerini ve bu kahramanların masallar içerisindeki işlevlerini yapısal bir yaklaşım ile incelemiştir.

Kahraman mitine dair sunulan bu öncü çalışmalarda önemli ortak noktalardan bir tanesi, kahramanın, yolculuğu boyunca doğum ve ölüm temaları ile yakın temas hâlinde olması, bir bakıma bu yolculuğu doğuran ana unsurlar olarak anlatıda yer almalarıdır. Bu durum kimi zaman doğrudan gerçek anlamı ile doğum ve ölüm iken, kimi zaman ise sembolik bir anlama işaret etmektedir. Rank (1914), doğum ile ölüm temalarının kahraman mitlerinde yaygın bir tema olarak kullanıldığını, bu temanın çoğu zaman sembolik bir motif olarak kahramanın ortaya çıkış sürecinde karşılaştığı engeller ve bu engellere karşı aldığı zaferler ile temsil edildiğini iddia etmiştir.

2. MİTOLOJİDEN FİLM ÇALIŞMALARINA MONOMİT KURAMI

İsviçreli psikoloji profesörü Carl Gustav Jung'un 20. yüzyılın ilk çeyreğinden itibaren arketipler ve kolektif bilinçdışı üzerine gerçekleştirmiş olduğu bilimsel çalışmaları temel alan Amerikalı anlatıbilimci Joseph Campbell, ilk defa 1949 yılında yayınlamış olduğu *Kahramanın Sonsuz Yolculuğu/The Hero with a Thousand Faces* isimli eseri ile dünya mitolojilerinde yer alan kahramanların hikâyelerindeki arketipleri karşılaştırmalı olarak incelemiş ve monomit olarak bilinen kuramı geliştirmiştir. Kahramanın yolculuğu (hero's journey) olarak da bilinen monomit kuramı (Tablo 1), farklı kültürlerde yer alan mitolojilerdeki kahramanlık hikâyelerinin ortak noktalarını tanımlayarak, bu hikâyelerin benzer aşamalardan geçtiğini ve bunun evrensel bir model olduğunu iddia etmektedir. Monomit kuramında kahraman yola çıkış, erginlenme ve dönüş olmak üzere üç ana aşamadan

geçerek dönüşüme uğrar. Yola çıkış safhası; maceraya çağrı, çağrının reddedilişi, doğaüstü yardım, ilk eşiğin aşılması, balinanın karnı, erginlenme safhası; sınavlar yolu, tanrıçayla karşılaşma, baştan çıkarıcı olarak kadın, babanın gönlünü alma, tanrılaştırma, nihai ödül, dönüş safhası ise dönüşün reddedilişi, büyüü kaçış, dışarıdan gelen kurtuluş ve dönüş eşiğinin aşılması, iki dünyanın ustası ve yaşama özgürlüğü alt aşamalarını içermektedir (Campbell, 2010, s. 34-267). Bu alt aşamalar bir kahramanın anlatının tüm süreçlerinde hangi konumlarda yer aldığını, nasıl bir dönüşüm geçirdiğini, anlatının ana teması ile nasıl bir etkileşim içerisine girdiğini çözümleyebilmek açısından önemli ipuçları vermektedir.

Aşamalar	Alt Aşamalar	Aşamaların Tanımı
Yola Çıkış	Maceraya Çağrı	Kahramanın rutini bir olay sonucunda bozulur ve kahraman bir maceraya davet edilir.
	Çağrının Reddedilişi	Kahraman, macera davetini geri çevirebilir. Maceraya atılma konusunda kararsızlık yaşayabilir ya da bu macera için gerekli cesareti gösteremeyebilir.
	Doğaüstü Yardım	Kahraman, doğaüstü bir koruyucu ya da bilge bir yol gösterici tarafından yardım alır. Bu yardım bazen büyüü bir tılsım iken, bazen bir tavsiye, kimi zaman ise doğrudan bir müdahale olarak ortaya çıkabilir.
	İlk Eşiğin Aşılması	Kahramanın olağan dünyasından çıkarak yolculuğuna başladığı ilk aşamadır. Kahramanın yolculuğundaki dönüştürücü sürecin ilk adımı olan bu aşamada korkular ve zorluklar ile yüzleşme, kritik bir karar alma gibi kahramanın dönüşümünü hazırlayan ilk eylemler gerçekleşir.
	Balinanın Karnı	Kahraman bu aşamada bir bilinmeyenin içine girer. Bu bilinmeyen kahraman için ölüm ve yeniden doğuşu temsil etmektedir. Kahraman genellikle sembolik bir manada ölür, yenilenir ve yeniden doğarak dönüşüm geçirir. Bu aşama, içsel bir uyanış ve kişisel bir dönüşüm ile ilişkilendirilmektedir.
Erginlenme	Sınavlar Yolu	Kahraman, kendisi ile yüzleşme ve dönüşüm süreçlerinde birçok engelle karşılaşır. Birçok engeli aşarak karşılaştığı zorlukların üstesinden gelmeye çabalar.
	Tanrıçayla Karşılaşma	Kahraman güçlü, ilahi ya da dişil bir figür ile karşılaşır. Bu figür kahramanın yolculuğundaki dönüşümüne, daha yüksek bir öz bilince ve bilgeliğe ulaşması yolunda bir temsilidir.
	Baştan Çıkarıcı Olarak Kadın	Kahramanın yolculuğu sırasında dönüşüm sürecini sekteye uğratabilecek ve aklını çeldirebilecek motiflerin yer aldığı aşamadır. Bu aşama kahramanın dönüşüm sürecindeki kararlılığını sınan bir temsildir.
	Babanın Gönlünü Alma	Kahraman babacan ya da otoriter bir figür ile karşılaşır. Dönüşüm sürecini tamamlaması için bu figür ile uzlaşması ve kabul görmesi önem arz etmektedir. Kahraman, otorite ile uzlaşınca içinde bulunduğu bu yabancı düzen ile tekrar uyum sağlamaya başlar.
	Tanrılaştırma	Kahraman dönüşümünün en yüksek noktasına ulaşır. Yolculuğun hizmet ettiği amaç doğrultusunda bu noktada kahraman engelleri aşarak nihai hedefine ulaşmıştır. En bilge, öz farkındalığı en yüksek noktadadır.
	Nihai Ödül	Kahraman yolculuğunun sonunda arayışının ödülünü alır. Bu ödül maddi bir “nimet” olabileceği gibi sorunlarının çözümü, belirli bir bilgiye veya arzuya ulaşma, çile veya sıkıntıların dinmesi gibi kahramanın dünyasını tekrar düzene koyacak gelişmeleri temsil edebilir.
Dönüş	Dönüşün Reddedilişi	Kahraman nihai ödülü elde ettikten sonra kendi sıradan dünyasına geri dönme konusunda isteksiz olabilir. Zorluklar sonucunda dönüşmüştür ve yolculuğa başlamadan önceki hâminden farklıdır. Bu sebepten ötürü başlangıçtaki sıradan rutinine dönme konusunda kararsızlık yaşayabilir.

	Büyülü Kaçış	Kahraman nihai ödülü elde ettikten sonra artık peşindeki güçlerden ve düşmanlardan kurtulmalıdır. Kahraman asli hedefine ulaştıktan sonra tekrar engelleri aşarak sıradan rutinine dönmeye çalışır.
	Dışarıdan Gelen Kurtuluş	Kahraman sıradan rutinine dönmek için çabalarken müttefikler, doğaüstü varlıklar ya da yol göstericiler tarafından yardım edilebilir.
	Dönüş Eşiğinin Aşılması	Kahramanın maceraya çağrı ile başlayan sıradan dünyadan kopuş sürecinin bittiği aşamadır. Bu aşama ile kahraman günlük yaşamının tanıdık ortamına ve rutinine tekrar kavuşur.
	İki Dünyanın Ustası	Kahraman birbirinden farklı iki farklı dünyayı da deneyimleyip, iki farklı dünyanın da bilgisine sahip olur. Bilgeliği ve gücü ile iki dünya üzerinde de hakimiyet sahibidir. Sıradan dünyasına öz bilinci yüksek bir hale dönüşmüş bir biçimde dönmüştür.
	Yaşama Özgürlüğü	Kahraman yolculuk boyunca karşısına çıkan tüm zorlukları geride bırakmıştır. Artık dönüşümünü tamamlamış, gerekli öz farkındalığa ulaşmış, bilgelik kazanmıştır. Günlük yaşamında dünyadaki konumunu sağlamlaştırmış, süreç içinde öğrendikleri ile daha sağlıklı bir yaşam bilincine kavuşmuştur.

Tablo 1. Kahramanın Sonsuz Yolculuğu Modeli (Campbell, 2010, s. 34-267)

3 ana aşama ve 17 alt aşamadan oluşan bu kuramsal model göz önüne alındığında, gözden kaçırılmaması gereken nokta her hikâyenin her aşamayı zorunlu olarak barındırması gerekliliğinin olmamasıdır. Kahramanın yolculuğu boyunca kimi aşamaları atlanabilir ancak anlatı eksiltile yapısına rağmen bu modele uygun bir hâlde çözümlenebilir çünkü kahraman üç ana aşamadan geçecek ve bir dönüşüm geçirecektir. Christopher Vogler (2017, s. 14), *Joseph Campbell goes to the movies* isimli çalışmasında Campbell'in monomit kuramını temel alarak film çalışmaları alanında uygulanabilecek 12 aşamalı alternatif bir kahramanın yolculuğu modelinin olabileceğini belirtmiş, bu model Campbell'in modelinin yanı sıra film çalışmalarında kullanılmıştır.

Aşamalar	Aşamaların Tanımı
Sıradan Dünya	Kahramanın günlük rutini ve çevresinin tanıtıldığı aşamadır.
Maceraya Çağrı	Kahramanın bir sebepten dolayı düzeninin bozulduğu ve alışık olduğu düzenden bilinmez bir dünyaya adım atma eşiğini içeren aşamadır.
Çağrının Reddi	Kahramanın maceraya atılma konusunda karar verme sürecini içeren aşamadır. Bu aşamada kahraman sıradan dünyadan yeni ve bilinmez dünyaya adım atma konusunda kararsızlık yaşayabilir.
Rehberle Karşılaşma	Kahramanın yolculuğu sırasında ona destek olacak yardımcı ya da bilge karakterin ortaya çıktığı aşamadır.
İlk Eşiğin Aşılması	Kahramanın sıradan dünyadan çıkarak maceraya atıldığı ilk adım bu aşamadır.
Sınavlar, Müttefikler, Düşmanlar	Kahraman bilinmez yeni bir dünyada birçok sınav ve engel ile karşılaşır. Bu sınav ve engellerin yanı sıra birçok düşman ve dost edinir.
Mağaranın Derinliklerine Yaklaşma	Kahramanın en büyük sınav ile yüzlemesinden önceki aşamadır. Bu aşamada kahraman asıl sınav için kendisini hazırlar.
Çile	Kahraman yolculuğu sırasındaki en büyük sınavı bu aşamada verir. Fiziksel ya da zihinsel olarak sınanır ve dönüşümü gerçekleşir.
Ödül	Kahraman, dönüşümü sonucunda bir ödül alır. Bu ödül maddi olabileceği gibi manevi bir anlamda da olabilir.

Dönüş Yolu	Kahraman ödülünü aldıktan sonra sıradan dünyasına dönmek ister ancak bu aşamada çeşitli engeller ile karşılaşabilir. Bu engelleri nasıl aşabileceğini araştırır.
Diriliş	Kahraman dönüş yolunda büyük bir sınav daha verir. Bu aşama ile kahramanın dönüşümü tamamlanır. Önceki hâlimden daha güçlü bir konuma gelir.
İksirle Dönüş	Kahraman yolculuğunu tamamlamıştır ve sıradan dünyasına daha güçlenmiş bir şekilde geri döner. Denge tekrar sağlanır.

Tablo 2. Vogler'in 12 Aşamalı Modeli (Vogler, 2017)

Bu çalışmada Campbell'in monomit kuramı temel alınarak Vogler tarafından oluşturulan 12 aşamalı model kullanılmış olup, modelin aşamaları Tablo 2. de tanımlanmış ve *Kavanozdaki Adam* (1988) dizisi bu model üzerinden çözümlenmiştir. Monomit kuramı, edebiyat (Durmuş, 2015; Palumbo, 2004), medya ve film çalışmaları (Kobacker, 2016; Sayıcı, 2019), video oyunları (Busch vd., 2012; Dmitrievich ve Ravilevna, 2022), reklamcılık (Adi vd., 2015; Kosinski, 2015), eğitim (Caserta, 2021; Randles, 2012), psikoloji (Allison, 2024; Martin vd., 2019) gibi birçok alanda anlatıların oluşturulması ve çözümlenmesi için kullanılmaktadır. Kurama yönelik olumlu eleştiriler, senaristlere film hikâyeleri ve karakterlerinin şekillendirilmesinde etkin bir yol göstermesi (Vogler, 2017), disiplinlerarası çalışmalarda akademik bir kimliğin oluşması sürecinde evrensel bir anlatı çerçevesi oluşturması (Darbellay, 2017, s. 45), aşamaları ile kahramanlık miti üzerine yapılan çalışmalarda problem çözücü bir algoritma sunmasıdır (Velikovsky, 2017, s. 64). Buna karşılık, bazı araştırmacılar kuramın modelinin kolaycı, indirgemeci bir yemek tarifi kitabı gibi olduğu ve gerçek yaratıcılığı öldürdüğünü iddia etmişlerdir (Vogler, 2017, s. 12). Frédéric Darbellay (2017, s.45), Campbell'in eserlerindeki yol gösterici işaretlerin esnek ve değişken olması sebebiyle kesin bir versiyonun oluşturulmasının ve ampirik olarak test edilmesinin zorlaştığı eleştirilerinin de yapıldığını belirtmiştir. Tüm bu eleştirilerin yanında, kuram anlatıların çözümlenmesinde birçok farklı alanda kullanılmakta, özellikle kahramanın dönüşüm süreçlerinin altında yatan etmenleri analiz etmede faydalı bir aracı konumunda bulunmaktadır.

3. TELEVİZYON EKRANLARINDA BİR BİLİM KURGU DENEMESİ OLARAK “KAVANOZDAKİ ADAM (1988)”

3.1. Dizinin Künyesi

15 Ocak-12 Şubat 1988 tarihleri arasında TRT televizyon kanalında dört bölüm olarak gösterilen diziye günümüzde TRT Nostalji (2024) Youtube kanalı üzerinden ulaşılmaktadır. Bu kanalda dizinin dördüncü bölümü ikiye bölünerek toplamda beş bölüm olarak yayınlanmıştır (TRT Nostalji, 2024a; TRT Nostalji, 2024b; TRT Nostalji, 2024c; TRT Nostalji, 2024d; TRT Nostalji, 2024e). Diziye ait künye bilgileri aşağıda sunulmuştur (TRT Nostalji, 2024e):

Yapımcı: Bahattin Özcan / *Yönetmen:* Mesut Uçakan / *Senarist:* Mesut Uçakan (Faik Baysal'ın eserinden uyarlama)

Oyuncular: Ahmet Mekin, Metin Serezli, Nevra Serezli, Sevda Ferdağ, Efgan Efehan, Erol Durak, Selma Sonat, Ferdi Atuner, Nil Ünal, Müge Tezman, Bülent Polat, Songül Beyçe, Reha Yurdakul, Tuncay Halıcıoğlu, Seyfettin Karadayı, Nezih Tunar, Mümtaz Alparslan, Abdullah Öcal,

Nubar Terziyan, Çiğdem Çetinkaya, Hicran Günay, Ali Yalaz, Kâmil Sesli, Nihat Nikerer, Ercan Kendir, İbrahim Hakkı Hafız, Neşe Arda, Eser Kartal, Ender Özekil, Kaya Ildır, Işıl Özdemiş, Filiz Turan

Görüntü Yönetmeni: Muzaffer Turan / *Kamera:* Erol Civan / *Kurgu:* Necdet Tok /

Işık: Bülent Eryılmaz / *Ses:* Atilla Dankı / *Müzik:* Ahmet Güvenç, Gökçen Taşkiran

3.2. Dizinin Kısa Hikâyesi

Bir suikast sonucu oğlu Ümit'i kaybeden ünlü yazar Semih Şerifoğlu derin bir yas sürecine girer ve içine kapanır. Bu süreçten çıkmak için sevgi, barış ve adalet temalı kitabı *Evrensel Barış Üstüne* isimli kitabının tanıtım çalışmalarına katılır. Bu çalışmalar sırasında yazara, yayıncısı Yücel Bey tarafından ölüm üzerine yeni bir kitap yazması teklifi gelir. Semih bu teklifi kabul eder ve çalışmalara başlar. Bu süreçte yaşam ve ölüm olguları üzerinden, insanın benliği, kimliği, bilinci, ruhu, bedeni gibi birçok varoluşsal durum üzerine düşünmeye başlar. Tam da bu dönemde Doktor Kenan Aksal tarafından beyin nakli çalışmaları üzerine deneyler gerçekleştirilmekte, medyada bu konu sık sık gündeme gelmektedir. Semih, medyada bu çalışmaya yönelik çıkan haberleri ciddiye almaz ve eleştirir çünkü düşündüğü varoluşsal durumlara ters düşen bir durumdur bu. Ona göre bir insanın benliği ve kimliği başka bir beyin ile asla aynı olamaz.

Semih bir sabah uyandığında kendisini iyi hissetmez. Üzerindeki bu kötü hâli atlatmak için spor yapmaya karar verir ancak spor dönüşü fenalaşır. Doktor tetkikleri sonucunda beyinde bir tümör olduğu ortaya çıkar. Bu tümörden kurtulmanın tek yolu ise Doktor Kenan Aksal'ın beyin nakli çalışmalarına katılmasıdır. Semih düşünceleri ile uyumlu bir tepkiyle başta buna kesinlikle karşı çıkar ancak zaman içerisinde başka kurtuluş yolu olmadığını anlayınca ailesinin de baskısıyla mecburen bu deneyin bir parçası olmayı kabul eder.

Beyin nakli Doktor Kenan Aksal tarafından başarıyla gerçekleştirilir. Gerek medya gerekse yurtdışından gelen çeşitli bilim insanları bu başarılı ilk denemeyi aşama aşama ilgi ile takip ederler. Semih'in iyileşme sürecinde gelişmeler beklenildiği gibi gitmez. Semih'e kurşunlanarak ağır yaralanmış köylü bir genç olan Mehmet'in beyini takılmıştır ve Semih uyandığında Mehmet'in benliğine ve kimliğine sahip olur. Kimi zaman oğlu ile ilgili bazı anılar hafızasına gelip gitse de geriye kalan tüm semptomlar Mehmet'e aittir ve kahramanın motivasyonu Mehmet'in istek ve arzuları üzerinden şekillenir. Semih'in bedenindeki Mehmet, kardeşi ve babasını öldüren kanlılarının peşindeyken öldürülmüştür ve intikam almak istemektedir. Doktor Kenan Aksal ve Psikiyatrist Erdal Bey'in çabalarına rağmen Mehmet, Semih'e dönüşmez ve hikâyenin sonunda Mehmet, Semih'in bedeni aracılığıyla hastaneden kaçır. Kanlılarını bulur ve onları balta ile öldürür. Mahkemeye çıkarılır. Asıl suçlunun kim olduğu mahkemede insanlar tarafından sorgulanır.

3.3. Dizinin Karakterleri

Semih Şerifoğlu: Ünlü bir yazardır. İşine çok düşkün olan Semih, sevgi, adalet ve barış kavramları üzerine düşünen entelektüel bir adamdır. Evlidir. Bir kızı ve bir oğlu vardır. İşine olan bağlılığından ve düşüncelerini ifade etme safhasında bağımsız bir şekilde davranamayacağı kaygısından dolayı siyasi partilerden gelen makam tekliflerini reddedecek kadar katı kurallara sahiptir. Oğlunun öldürülmesi ile içine kapanır. Bu süreçten kurtulmak için çabaladığı bir süreçte

ölüm üzerine düşünmeye başlar ancak beyinde çıkan bir tümör nedeniyle bu düşünme süreci ölüm ile yüzleşme sürecine dönüşecektir. Başlarda beyin naklini istemese de ölmekten korktuğu için ameliyat olarak kendi kurallarından bir nevi feragat eder ve karakterindeki en büyük dönüşüme yol açan süreci başlatır.

Ümit Şerifoğlu: Semih Şerifoğlu'nun oğludur. Babası ile spor yaparlarken dinlenmek için deniz kenarında bir banka otururlar. Ümit bu bankın ölmek için ne kadar güzel bir yer olduğundan bahseder. Bu diyalogun gerçekleşmesinden biraz sonra babası ile eve dönüş yolundayken bir arabadan açılan ateş sonucu öldürülür. Semih bey bu olaydan sonra ölüm olgusu üzerine düşünmeye başlayacaktır.

Kenan Aksal: Beyin nakli yapma hayali ile yıllardır çalışmalar yapan bir doktordur. Semih gibi evli, bir kız ve bir oğlan babasıdır. Yine Semih ile benzer bir şekilde işine çok bağlıdır ancak işine olan bu bağlılığı aile hayatında büyük sorunlara yol açmaktadır. Yoğunluğundan dolayı eşine ve çocuklarına karşı ilgisizdir. Beyin naklini bir saplantı hâline getirir ve bu motivasyon uğruna hem aile hayatını hem de bilimsel etiği hiçe sayarak çalışmalarına devam eder. İş hikâyesinin sonunda Kenan'ın uğradığı yıkımın en büyük nedeni olacaktır.

İnci Şerifoğlu: Semih'in eşidir. Hikâye boyunca Semih'in hem destekçisi hem de engelleyicisi konumundadır. Hastalığı ve aile hayatındaki eksiklikleri noktasında Semih'in en büyük destekçisi iken, işine olan bağlılığına ve kurallarına olan eleştirileri ile Semih'e yönelik engel konumunda bir karakterdir. Eşinden ilgi beklemesine rağmen Semih'ten o ilgiyi hiçbir zaman bulamaz.

Nalan Aksal: Kenan'ın eşidir. Eşinin ilgisizliği sonucunda önce alkole başlar, ardından cemiyetten tanıdığı Metin'in ilişki teklifini kabul ederek Kenan'ı aldatır. Kenan durumu öğrendiğinde Nalan'a hakaretler yağdırır ve onunla olmayı bir daha kabul etmez. Bu sürecin sonunda Nalan ilaç içerek intihar eder. Kenan'ın insani ve ailevi sorumluluklarını yerine getirmediğinin farkına varmasının en önemli nedeni Nalan ile yaşadığı bu olaydır ve Kenan karakterinin dönüşümünü sağlayan en önemli karakter olarak karşımıza çıkmaktadır.

Nazlı Şerifoğlu: Semih'in Paris'te yaşayan kızıdır. Babasının hastalığını öğrenince ülkeye döner ve babasının destekçilerinden bir tanesi olur. Babasının artık var olmadığına dair bir inancı olduğunda onun ölüm üzerine yaptığı ve yarım bıraktığı çalışmayı devam ettirme kararı alır.

Sedat Aksal: Kenan'ın oğludur. Babasının ilgisizliğinden dolayı agresif bir tutum geliştirmiştir. Babasının çalışmalarını protesto eder ve babasını Frankenstein'e benzetir. Babasından ilgi görmediği için annesi gibi alkol ve uyuşturucu bağımlısı olmuştur. Annesinin ölümünden babasını sorumlu tutar. Sedat, babası Kenan sorumluluklarının farkına vardığında babası ile arasını düzeltir. Nazlı'nın babası Semih ile olan ilişkisinde de en büyük destekçi konumundadır.

Betül Aksal: Kenan'ın kızıdır. Babası gibidir. Aile bağları zayıftır ve bu konuda babasını yargılamaz. Herhangi bir sorumluluk almayı düşünmeyen bir yapısı vardır.

Türkan: Kenan'ın asistanıdır. Kenan'dan hoşlanmaktadır ancak Kenan evli bir adam olduğu için bu hislerini açık etmez. Kenan'ın tüm bilimsel çalışmalarının koşulsuz destekçisidir. Kenan, Nalan'ın kendisini aldattığını öğrendikten sonra Türkan ile yakınlaşır. Kenan, her konuda başarısız olduğunu iddia etse dahi Türkan bunu kabul etmez ve Kenan'ı desteklemeye devam eder.

Metin: Siyasi bir partide çalışan bir adamdır. Cemiyet toplantılarında sürekli boy göstermektedir. Bu toplantılardan bir tanesinde Nalan ile tanışır ve ona sürekli yasak ilişki teklifinde bulunur. Nalan bu teklifi defalarca kez reddeder ancak Metin ısrarlarına devam eder. Kenan'ın ilgisizliği devam edince Nalan, Metin'in ısrarlarına karşılık verir ve Kenan'ı aldatır.

Erdal: Psikiyatridir. Semih'in ameliyatı sonrasında değişen yapısı sonucunda tedavi sürecine dâhil olur. Mehmet'e dönüşmüş olan Semih'i tekrar eski hâline getirmeye çalışır ancak başaramaz. Sürecin sonunda Semih'in dönüşümünün geri dönülemez bir şekilde gerçekleştiğine dair saptamayı yapar ve Kenan Aksal'ın da bunu kabul etmesine yardımcı olur.

Mehmet: İstanbul'da pusuya düşürülerek kanlıları tarafından vurulan gençtir. Babası ve kardeşi iki köylüsü tarafından öldürülür. Mehmet, babası ve kardeşinin intikamını almak için yola düşer. Kanlılarının izini bulur ancak kanlıları tarafından tuzağa düşürülerek ağır yaralanır. Doktor Kenan Aksal, Semih'e nakledilecek bir beyin ararken Mehmet'in durumunu öğrenir ve Mehmet'in beynini Semih'e nakleder. Mehmet komadan uyandığında Semih'in bedenindedir. Bedeni değişmiştir ancak karakterin motivasyonu aynıdır. Hastanede neden tutulduğuna, vücudundaki değişimlerin neden olduğuna dair sorgulamalar yapar. Doktorların müdahalelerine rağmen düşüncelerinde herhangi bir değişim olmaz. Sonunda eşi Hatice ile buluştuğunda Hatice'nin onu yabancı bir bedende görmesi ile gerçeğin farkına varır. Ayna aracılığı ile ona yeni bedeni gösterilir. Sinir krizi geçirir. Sonunda asıl motivasyonu olan intikama yönelir ve kanlılarını bu yeni bedeni aracılığıyla bularak balta ile öldürür.

Yücel: Semih'in kitaplarının yayıncısıdır. Semih'in ölüm üzerine düşünmesinin tetikleyicisi konumundadır. Ona ölüm üzerine bir araştırma yapması konusunda teklifte bulunmuştur. Ayrıca Semih'in en büyük destekçisi kızı Nazlı'nın yarım kalan çalışmayı tamamlaması konusunda teklif götüren karakterdir.

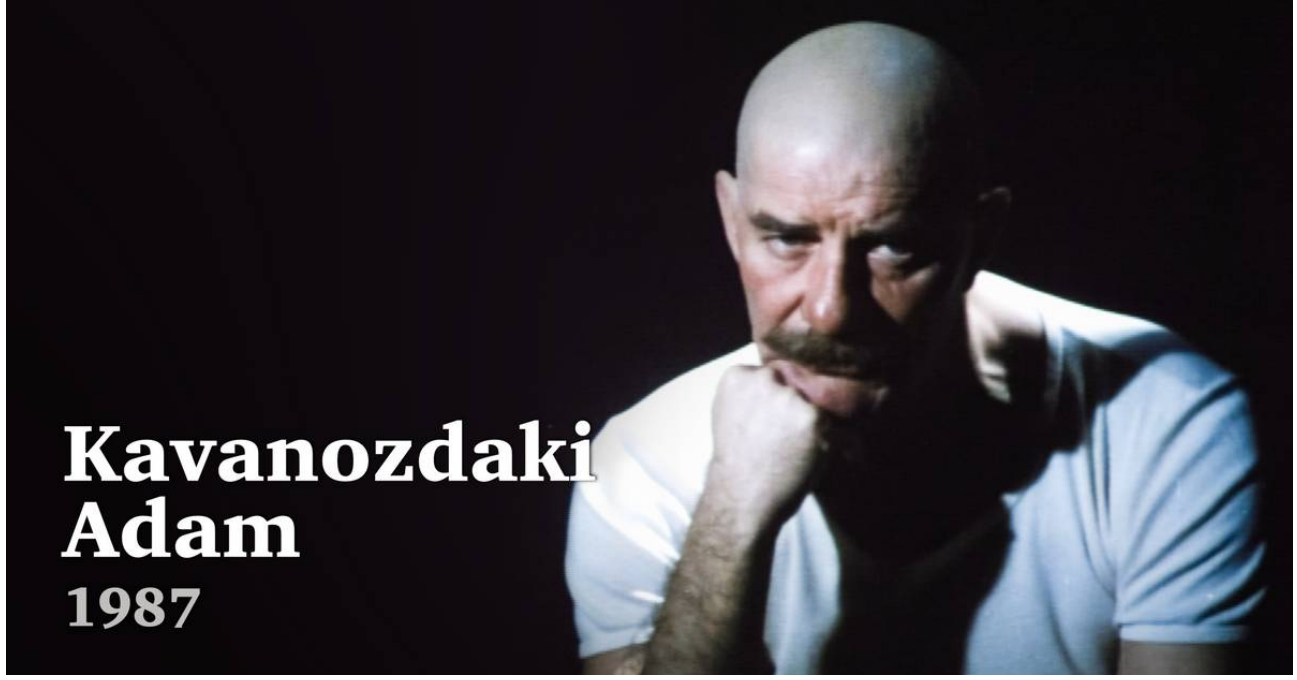
4. "KAVANOZDAKİ ADAM (1988)" MİNİ DİZİSİNİN MONOMİT KURAMINA GÖRE ÇÖZÜMLENMESİ

4.1. Semih Şerifoğlu Karakteri Üzerinden Kahramanın Yolculuğu

Semih Şerifoğlu karakterinin dönüşümü 12 aşamada şu şekilde incelenmiştir:

Sıradan Dünya: Semih, ünlü ve başarılı bir yazardır. İşine oldukça düşkündür. Sevgi, adalet ve barış temalarını savunan ve bu konularda kitaplar yazan bir entelektüeldir. Sabahları oğlu ile koşu yapan, sigara dahi içmeyen sağlıklı bir insandır. Oğlu ile yine sıradan rutini içerisinde bir gün koşudan dönerken silahlı saldırıya uğrar. Bu saldırıda oğlu hayatını kaybeder. Semih'in rutini bozulur. İçine kapanır. Sıradan dünyası bozulmuştur. Sevgi, adalet ve barış temaları yerine artık yüzleştiği ölüm teması ile ilgilenmeye başlamıştır.

Maceraya Çağrı: Semih, oğlunu kaybettikten sonra ölüm kavramı üzerine düşünmeye yoğunlaşır ve yayıncısı bu konuda bir kitap yazmasını ister. Yayıncısının bu teklifi bir maceraya çağrı sayılabilir. Bu, Semih'in yeni ve bilinmez dünyasında kendi içsel yolculuğu ve ölüm kavramına ilişkin sorgulamalar yapmasına neden olur ancak bu aşamadaki asıl maceraya çağrı aşamasına götüren durum, Kenan'ın beyin tümörüne sahip olduğunu öğrenmesidir. Bir gün uyandığında kendini kötü hisseder. Biraz rahatlamak için eski rutinine dönmeye çalışır. Koşuya çıkar ancak bu rutine dönme hamlesi tamamen başarısızlıkla sonuçlanır. Semih koşunun sonuna doğru fenalaşır.

Kavanozdaki Adam 1987

Hastaneye kaldırılır ve beyin tümörüne sahip olduğunu öğrenir. Tek kurtuluşu beyin naklidir. Semih üzerine düşündüğü ölüm kavramı ile ilk defa bu noktada tam anlamıyla karşı karşıya kalmıştır. Dr. Kenan Aksal, Semih'e yaşayabilmesi için beyin nakli olması gerektiğini söyler. Kenan'ın bu söylemi esas maceraya çağrı aşamasıdır.

Çağrının Reddi: Semih, Kenan'ın beyin nakli teklifini ilk başta reddeder. Hatta bu durumla yüzleşmemek için hastaneden kaçır. Onun için bir insanın bilinci ve kimliği ancak kendi beyni ile ilişkili olarak var olabilir. Bu yüzden beyin nakli teklifini reddeder. Ayrıca yayıncısının ölüm üzerine yazma teklifine de tereddüt ile yaklaşır. Bu yeni ve bilinmez dünyaya adım atmaktan korkmakta, varlığının devam edip etmeyeceğine dair kuşku duymaktadır

Rehberle Karşılaşma: Kenan, geleneksel anlamda bir bilge olmamakla beraber Semih'in tereddütlerine cevap verebilme ihtimali olan tek kişi konumundadır. Gerek beyin nakli konusundaki otoritesi gerekse Semih'e bu nakil konusunda sunduğu imkanlar ile Semih'in ölüm korkusunu, varoluşsal kaygılarını ve hayatla ölüm arasındaki sınırları yeniden sorgulamasını sağlar. Ayrıca, hastaneden kaçtıktan sonra oğlu ile geçmişte ölüm hakkında konuştukları bankta durumun değerlendirmesini yapar. Bu bank ve geçmişteki o konuşma da Semih'e rehberlik eden öğelerdir.

İlk Eşiğin Aşılması: Semih, zor bir karar aşamasının ardından beyin naklini kabul eder. Bunu bir basın açıklamasıyla duyurur. Bu karar ile geri dönüşü olmayan bir yola girer. Bu yol hem fiziksel hem de zihinsel açıdan sınanacağı yeni bir dünyaya açılmaktadır. Tedavi sürecine başlanır.

Sınavlar, Müttefikler, Düşmanlar: Beyin nakli ile Semih birçok zorlu sınav ile karşı karşıya kalır. Ölüm ile alakalı düşünceleri bir yana artık bu kavram tamamen varoluşsal mücadelesinin odak noktası hâline gelir. Nakledilen beynin sahibi olan Mehmet ile Semih'in bilinci birleşir ve Semih'in kişiliği değişmeye başlar. Var olma çabası içerisinde, Mehmet'in beyni ile Semih'in vücudu arasında hem bir düşmanlık hem de bir müttefiklik bağı kurulur. Bir yandan Semih kendi kimliği ile çelişkiye düşer. Yeni beynin anıları ile ortaya çıkan Mehmet'in geçmişi birçok yeni engeli ortaya çıkarır. Mehmet'in babası ve kardeşinin öldürülmesi, intikam arayışı, eşi ve çocuğuna duyduğu kavuşma

isteği gibi durumlar Semih'in kendi kimliğini korumak için verdiği mücadelede önüne çıkan engellere örnek teşkil etmektedir. Diğer yandan ise var olabilmesi için bu beyin ona gerekmektedir ve bu da Mehmet ile mecburi bir müttefikliğe yol açar. Doktor Kenan da kahramanın yolculuğu sürecinde Semih için hem müttefik hem de düşman rolündedir. Kenan, yaptığı ameliyat ile Semih'in hayatta kalmasına hizmet etmesiyle müttefik rolündedir ancak beyin nakli konusundaki mesleki hırsı ve etik sınırları yok sayması ile bir düşman statüsüne yükselmektedir. Kenan, Semih'in kötüye giden durumunu fark etmesine rağmen başarılı ve saygın olma hırsı ile bu duruma müdahale etmez ve onun kötüleşmesine katkıda bulunur. Mehmet ve Kenan karakterleri haricinde Semih'in eşi İnci, kızı Nazlı, yayıncısı Yücel ve psikiyatrist Erdal Semih ile müttefik konumunda yer almaktadır. İnci eşine zor anlarda moral desteği verirken, nakil sürecinde de Semih'in karar vermesine yardımcı olur. Nazlı, ameliyat öncesinde babasına manevi desteği verirken, Semih'in ölüm kavramı üzerine düşüncelerini paylaştığı insan konumundadır. Babasının çalışmalarını devam ettirme kararı alarak ona manevi destek sağlar. Yücel, ölüm üzerine düşünmesi ve bu konuda kitap yazması noktasında destekçisidir. Erdal ise Semih'in kimliğini tekrar kazanması amacı için destekçi konumunda yer almaktadır.

Mağaranın Derinliklerine Yaklaşma: Semih ameliyat sonrasında uyanır ancak bilinci Mehmet'in anıları ile doludur. Kendi benliği ile Mehmet'in benliği arasında bir çatışma yaşanmaya başlanır. Bu durum topluma yansıttığı kimliğinde de belirli değişimlere sebep olmaya başlar. Semih'in ruhsal ve fiziksel açıdan yaşadığı bu değişim, onu benliğini kaybetme aşamasına gittikçe yaklaştırır ve bu onun açısından mağaranın derinliklerine yaklaştığı andır. Bu aşamada sembolize edilen mağaraya denk düşen hastane, Semih için en büyük sınava hazırlık mekânı olarak karşımıza çıkmakta, hikâyenin geri kalanında da Semih'in bu sınava hazırlanması, bu sınav ile yüzleşmesi sürecinde kilit bir rol oynamaktadır.

Çile: Semih için en büyük engel benliğini tamamen yitirmesi ile karşı karşıya kaldığı kimlik karmaşasının artmasıdır. Gülseren Dinvar Pekşen (2023, s. 375), benlik yapısını, bireyi nereye giderse gitsin kimliği yeniden oluşturan bir unsur olarak tanımlamıştır. Bu bağlamda değerlendirildiğinde Semih'in benliği, kendi bedeninde bu kimliği oluşturmamaya yetecek olma zayıflığına evrilmiştir Semih'in kendi hayatına ve düşüncelerine dair ne varsa silinir. Artık tam anlamıyla Mehmet'e dönüşür. Kahramanın motivasyonu ve dönüşümünün önündeki en büyük sınav kan davalarını öldürerek intikamını alma isteğidir. Semih ile Mehmet'in en büyük sınavı bu aşamada birleşir. Semih ölüm kavramı ve benliğin sınırları ile ilgili sorularına Mehmet'e dönüşerek bir bakıma cevap bulur. Ölümle yüzleşir. Bunun sonucunda en büyük sınavını vererek sembolik mağarasından çıkar. Ölümle yüzleşme noktasına gelmiş Mehmet ise yeniden doğarak yarım kalan işini (kanlılarını öldürmesi) kendince nihayete erdirerek, kendi dönüşümünü tamamlar.

Ödül: Semih için ödül, hayatta kalmaya, kendi ideallerini ve düşüncelerini korumaya yönelik bir bilince kavuşma isteğidir ancak Mehmet'in bilinci ele geçirmesi ile son bilinç kırıntıları içerisinde hapsolür. Bu durum Semih için içsel olarak bir ödölsüzlüğe neden olur ancak ölüm ve benliğin sınırlarına dair düşünceleri yaşadığı durum ile cevabını bulur. Bu bir bakıma Semih'in ödülü olarak değerlendirilebilir. Mehmet için ise ödül, fiziksel olarak Semih'in bedeninde yeniden doğarak,

geçmişte ona yapılan adaletsizliğe karşı intikam alma arzusu ile bağlantılıdır. Kanlılarını öldürmesi ile adaletin yerini bulduğunu düşünür ve bu onun kişisel ödülüdür.

Dönüş Yolu: Semih, işlediği cinayet ile toplumun gözünde bir suçluya dönüşmüştür. Tutuklanır. Dönüş yolculuğu aşamasında onun neden bu hale geldiği ve bu sürecin nasıl işlediği sorgulanır. Yeni sıradanına dönme aşamasında önüne son bir engel çıkar. Suçlamalara karşı mahkeme salonunda bulunacaktır.

Diriliş: Mahkemede Avukat, Semih'in benliği ve kimliğinin ne olduğu üzerine felsefi bir sorgulama yapar. Bir bedende yer alan iki insan olarak Semih-Mehmet ikiliğinin karmaşık bir durumu beraberinde getirdiğinden bahseder. Bu durumda, aynı bedende hem bir katil hem de bir kurban yer almaktadır. Mahkeme salonunda kim suçlanacaktır? Mehmet mi Semih mi? Onun dönüşümüne neden olan Doktor Kenan mı? Avukat, etik ve ahlaki açıdan sorumlulukların yerine getirilmediğini belirterek doktoru suçlar ve suçlama aslında karakterin dönüşümünü tamamlayan olayları özetler bir niteliktedir. Diriliş aşamasının bir mahkeme salonunda gerçekleşmesi, dönüşümün kesinliğinin teyit edilmesi açısından sembolik bir anlamı beraberinde getirmektedir.

İksirle Dönüş: Son aşamada kahraman yeni sıradan rutinine kavuşur. Bu sıradan rutinde Semih ile Mehmet bir bedende hapsolmuş iki kahramandır. Semih, bilinç kırıntıları ile bedende sıkışmışken, Mehmet de kendi ailesinden ve eski sıradan hayatından uzakta bir noktadadır. İksirinin de varoluşu eskisi gibi değildir ve bu durum onların yeni sıradan dünyasıdır artık.

4.2. Kenan Aksal Karakteri Üzerinden Kahramanın Yolculuğu

Sıradan Dünya: Kenan, tıp alanında önemli çalışmalar yapan ünlü ve başarılı bir doktordur. Çalışmalarından en önemlisi ise beyin nakli çalışmalarıdır. İşine olan düşkünlüğü nedeniyle ailesine yeterince vakit ayırmamakta ve bu sebepten dolayı özellikle eşi Nalan ve oğlu Sedat ile düzenli olarak problem yaşamaktadır. Hayvanlar üzerinde başarılı beyin nakli deneyleri yapmakta ancak insanlar ile benzer bir çalışmayı henüz gerçekleştirememektedir.

Maceraya Çağrı: Ünlü yazar Semih Şerifoğlu bir gün fenalaşır ve Kenan'a muayene olmaya getirilir. Kenan, tetkikler sonucunda Semih'in beyin tümörüne sahip olduğunu öğrenir. Semih'in beyin tümörü geri dönüşü olmayacak bir şekilde büyümüştür ve hayatta kalabilmesi için tek çare beyin naklidir. Kenan için bu olay bir maceraya çağrı konumundadır.

Çağrının Reddi: Kenan karakteri için çağrının reddi aşaması birçok etmen ile ilişkili olarak ortaya çıkar. Bu etmenler çağrının reddini çok boyutlu bir hale getirir. Öncelikle Kenan mesleğine çok bağlıdır ve zamanının büyük bir bölümünü iş hayatına ayırmaktadır. Bu nedenle ailesine karşı sorumluluklarını yeterince yerine getirememektedir. Bu durum aile ilişkilerinde gerilime sebep olmaktadır. İkinci etmen bilimsel etiktedir. Kenan'ın bir insandan başka bir insana beyin nakli gerçekleştirmesi süreci birçok etik kaygıyı beraberinde getirmektedir. Üçüncü etmen ise naklin başarısız olması ve hipotezlerinin tamamen yanlış çıkması kaygısıdır. Bu durumda başarılı bir bilim insanı olan Kenan'ın konumu sarsılacaktır. Kenan, bu etmenler dâhilinde tereddüt etse de mesleki anlamdaki hırsı ile çağrıyı reddetmez çünkü uzun zamandır aradığı fırsatı elde etmiştir ancak bir diğer boyutu ile ele alındığında ailesine karşı sorumluluklarını alması, bilimsel etiğe uyması ve nakil konusunda daha tedbirli davranması hususlarındaki çağrıyı reddeder.

Rehberle Karşılaşma: Asistanı Türkan karakteri, Kenan için bir rehber niteliğindedir. Kenan'ın kararsızlığa düştüğü noktalarda ona inanır ve ameliyatı yapması için ona destek olur. Türkan'a göre yapacağı bu ameliyat bilimsel bir devrim olacaktır. Türkan hem destekleyici rolüyle hem de duygusal bir yakınlık beslemesi ile Kenan için içsel çatışmalarına karşı manevi bir destek ve yönlendirici konumundadır. Buna karşın oğlu Sedat ve eşi Nalan ise Kenan'ın ailesine karşı sorumluluklarını alması, bilimsel etiğe uyması ve nakil konusunda daha tedbirli davranması konusunda rehber konumundadır. Sedat babasının çalışmalarını "bilime ihanet" olarak adlandırarak babasının bir önceki aşamada reddettiği çağrıya karşı içsel çatışmalarını tetikler. Eşi Nalan da ailesine karşı sorumluluklarını yerine getirmediği hususunu sürekli olarak Kenan'ın yüzüne vurur.

İlk Eşiğin Aşılması: Kenan, Semih Şerifoğlu'na ilk beyin naklini yaparak ilk eşiği aşar. Seçimini yapmış, bir insanda beyin naklini gerçekleştirerek bilimsel başarı arayışı amacıyla geri dönülmez bir yola girmiştir. Bu karar bilimsel etik, ailesine karşı sorumlulukları ve çalışmasının başarıya ulaşip ulaşamayacağı gibi hususlardaki eşiklerde de geri dönülmez bir yolu beraberinde getirir.

Sınavlar, Müttefikler, Düşmanlar: Kenan, bu aşamada birçok zorlu sınavla karşılaşır. Beyin nakli konusunda gerçekleştirdiği ameliyat ile bilim dünyasında takdir ve ilgiyle karşılaşırken, ameliyat sonrasında hasta üzerindeki değişimler onun beyin nakli konusundaki başarısını sorgulanır bir hale getirir. Kenan, bilimsel açıdan tutarlı bir hipotez kurup kurmadığı ve etik davranıp davranmadığına dair kendi içinde çelişkili bir ruh hâlinin içerisine girer. Özellikle aile bireyleri ile yaşadığı sorunlar da içsel çelişkileri aileye karşı sorumluluklar bağlamında arttırır. Oğlu Sedat, babasının bilimsel çalışmalarının yanlış ve etik dışı olduğunu kamuya açık alanlarda, protestolarla yüksek sesle dile getirir. Ayrıca Semih Şerifoğlu'nun ameliyat sonrasında Mehmet'in kişilik özelliklerini sergilemeye başlaması kendi hipotezinin sarsılmasına neden olur. Bu durumlar, Kenan'ın kendi içindeki çelişkileri arttırırken, mesleki hayatında başarıya ulaşmasının önündeki engellerdir. Aile hayatında ise eşi Nalan, Kenan'ın kendisine olan ilgisizliğinden dolayı Metin ile yasak ilişki yaşamaya başlar ve Kenan'ın aileye karşı sorumluluklarını sorgulaması için onun önüne çok büyük bir engel koyar. Öte yandan oğlu Sedat uyuşturucu kullanmaya başlar. Kenan'ın hem mesleki hem de aile hayatında karşılaştığı zorluklarda, müttefikleri ve düşmanları mevcuttur. Asistanı Türkan hem mesleki hem de ailevi anlamda Kenan'ın her anlamda destekçisi konumundadır. Özellikle etik olarak ikileme düştüğü noktalarda Kenan'ın bilimsel olarak doğru olanı yaptığına dair inancı ile onu bu çelişkili durum karşısında destekler. Karısının onu aldattığını öğrendiği zaman ise ona duyduğu aşk ile hareket ederek Kenan'a manevi desteğini sunar. Kızı Betül ise onu ailedeki sorumluluklarını yerine getiremediği düşüncesinden uzaklaştıran bir rolde karşımıza çıkmaktadır. Ailevi bağları zayıf olduğu için babasının bu kaygılarını yersiz bulur ve babasına da bunun yersiz bir kaygı olduğu telkinin de bulunur. Karakterin dönüşümü sürecinde Betül'ün bu müttefiklik durumu nötr bir noktaya doğru evrilecektir. Bunun yanı sıra psikiyatr Erdal, Kenan'ın müttefiki noktasında anlatıya dâhil olur. Onun bilimsel hipotezini haklı çıkarmak için ameliyat sonrası Semih'in kişiliğini geri getirmeye çalışır ancak Semih'in Mehmet'e dönüşmesinin geri döndürülemez olduğunu anlar. Kenan'ın hipotezinin yanlış olduğunu anlar ve Kenan'ı bu konu dâhilinde ikna ederek, bu durumla yüzleşmesini sağlayacaktır. Eşi Nalan ise ailevi sorumluluklarını ona hatırlatan, talepleri ile onun

mesleki başarısına karşı bir engel oluşturan roldedir. Başta düşman olarak konumlanan Nalan, Kenan'ın dönüşüme uğramasını sağlayan en önemli karakterlerden bir tanesidir. Kenan'ın mesleki ve aile hayatındaki sorumlulukları ile yüzleşmesi Nalan karakteri ile bağlantılıdır. Bu sebepten ötürü tek boyutlu bir düşmanlık söz konusu değildir. Kenan'ın dönüşmeden önceki sürecinde düşman konumunda iken, kendisi ile yüzleşerek dönüşmesini sağlaması açısından bir müttefiktir. Aynı durum oğlu Sedat için de geçerlidir. Oğlu Sedat babasının dönüşümü öncesinde babasının karşısında yer alan bir düşman konumundayken, babasının sorumluluklarının farkına varması ile müttefik konumuna yükselir. Metin ise Kenan karakteri için bir düşman konumundadır. Nalan ile ilişki yaşayarak Kenan'ın aile hayatına onarılamaz bir zarar verir. Semih ve Mehmet karakterleri de Kenan'ın bilimsel çalışmasının başarıya ulaşması noktasında ona engel olan karakterlerdir. İki karakter de Kenan'ın bilimsel çalışmasının denekleri olarak başta Kenan'ın müttefikleridirler ancak zamanla tedaviye Kenan'ın beklentisi dışında karşılık vermeleri ile düşmana dönüşürler.

Mağaranın Derinliklerine Yaklaşma: Kenan için bu aşamanın hazırlanış süreci eşi Nalan ile işi arasında seçim yapması gerektiği anlarda gerçekleşir. Kenan'ın eşine olan ilgisizliği Nalan'ın alkolizminin artmasına ve Metin ile onu aldatmasına yol açmıştır. Nalan, hata yaptığını düşünür ve Kenan'a bunu itiraf etmek ister ancak Kenan eşi yerine işi ile ilgilenir. Nalan bunun üzerine içsel bir çöküntü yaşar ve kendisini daha fazla içkiye verir. Kenan'ın, Nalan'ın problemlerini görmezden gelmesi mağaranın derinliklerindeki büyük sınavlardan bir tanesi ile son bulur. Kenan aldatıldığını öğrenir ve eşi ile büyük bir kavgaya eder. Bu kavgada Nalan tarafından sorumsuzluğu yüzüne vurulur. Kenan, Nalan'ı evden kovar. İş hayatındaki krizin yanı sıra aile hayatı tamamen çökmüştür. Kenan'ın en büyük sınavına hazırlandığı mağarası Semih'e göre daha soyut bir düzlemde, ailevi ilişkiler boyutundadır.

Çile: Kenan bu aşamada en büyük sınavı ile karşı karşıya kalır. Nalan daha fazla dayanamayıp intihar girişiminde bulunur ve bu girişim sonucunda hayatını kaybeder. Kenan bu ölüm sonucunda büyük bir suçluluk duygusuna kapılır. Hem bilimsel hırslarının hem de aile hayatındaki sorumsuzluğunun karşılığı olarak içinde bulunduğu durumla yüzleşmek zorunda kalır.

Ödül: Kenan, bilimsel bir başarının insani değerler olmadan bir manaya sahip olmadığını idrak eder ve insani sorumluluklarını yerine getirmek için hatalarından her ne kadar geç de olsa dönmeye çabalar.

Dönüş Yolu: Kenan dağılan ailesini toparlamaya çalışır. Çocukları Sedat ve Betül ile bozulan ilişkilerini onarmaya çalışır. Asistanı Türkan ile insani sorumlulukların bilimsel başarıdan önce geldiğine dair bir konuşma yapar. Semih Şerifoğlu ameliyatında da ortaya çıkan insani ve toplumsal maliyet ile yüzleşir.

Diriliş: Kenan, kendi eseri olan Semih-Mehmet krizi ile yüzleşir. Mehmet, Semih'in bedeni ile kanlılarını bulup balta ile öldürmüştür. Bu durum kamuoyunda büyük bir infial yaratır. Ünlü yazar Semih Şerifoğlu artık bir katildir. Semih, mahkemeye çıkarılır ve bu mahkemede cinayet ile yargılanır. Mahkemedeki avukat söz alır ve bu durumun sorumlusunun Semih olmadığından, asıl sorumlunun Kenan olduğundan bahseder. Kenan, mahkemede insani sorumluluklarından kaçtığını ve bu durumun onun bilimsel kariyerini de kişisel hayatını da geri dönüşü olmayan bir noktaya getirdiğini ifade eder. Karakterin dönüşümü tamamlanır. Semih karakterinin diriliş aşamasında da

belirtildiği üzere bu aşamanın bir mahkeme salonunda gerçekleşmesi, dönüşümün kesinliğinin daha üst bir iktidar tarafından teyit edilmesi açısından sembolik bir anlamı beraberinde getirmekte; Doktor Kenan'ın kendisi ile yüzleşmesini tamamladığını, suçlu olduğu hususları kabul ettiğini bildirmektedir.

İksirle Dönüş: Kenan, bilimin etik sınırlarını, insani sorumlulukların ve ailenin önemini kavrar. Kenan için iksir fiziksel bir nesne değil, kişisel dönüşümündeki bu farkındalıktır.

SONUÇ

Bu çalışma ile *Kavanozdaki Adam* dizisinin baş karakterleri Semih Şerifoğlu ve Kenan Aksal, Vogler'in Campbell'a ait monomit kuramından yola çıkarak oluşturduğu 12 aşamalı modeli çerçevesinde incelenmiştir. Her iki kahraman da kendi sıradan dünyalarında mesleklerine tutku ile bağlı bireyler iken rutinlerinin bozulması ile bir dönüşüm sürecine girmişlerdir. Kendi varoluş süreçlerinde engeller ile karşılaşmışlardır. Bu süreçler her iki kahramanın da yüzleştikleri problemleri ve deneyimleri farklı temalar üzerinden ortaya çıkarmıştır. Semih Şerifoğlu'nun yolculuğu, onun ölümle yüzleşme teması ile varoluşsal bir ikileme düşmesi üzerine kuruludur. Oğlunun ölümü ile başlayan bu yüzleşme, beyin tümörüne sahip olduğunu öğrenmesiyle iyice karmaşıklaşır. Kenan Aksal'ın yolculuğu ise bilimsel etik ve ailevi sorumluluk temaları ve bu temaların doğurduğu ikilemler üzerine şekillenen bir yapıda kurulmuştur. Mesleki hırsı ve kişisel ahlakı Kenan'ın yolculuğunda vereceği sınavların belirleyici unsurlarıdır. Maceraya çağrı, çağrının reddi, rehberle karşılaşma, ilk eşğin aşılması aşamaları Semih için fiziksel olarak hayatta kalma mücadelesine odaklanırken, aynı aşamalar Kenan açısından bilimsel başarı arzusu için edilen mücadeleye denk düşmektedir ancak Kenan'ın bu mücadelesi mesleki etiğe ve ailevi sorumluluklara zarar verdiği için kahramanın çelişkileri, motivasyonundaki dönüşümü de beraberinde getirmiştir. Mücadeleler süresince Semih ve Kenan destekçi ve engelleyici konumunda yan karakterler ile karşılaşmışlardır. Destekçi ve engelleyici karakterler, kahramanların dönüşüm sürecine doğrudan etki eden bir rolde konumlanmış, dönüşüm ile orantılı olarak bazı rollerde de değişimler meydana gelmiştir. Örneğin; Kenan'ın karşısında yer alan oğlu Sedat, babasının dönüşümü ve sorumluluklarının farkına varması ile destekleyici role bürünmüştür. Eşi Nalan, mesleki başarısının önünde bir engel teşkil ederken ölümü ile Kenan'ın insani sorumluluklarını yerine getirmediği gerçekliği ile yüzleşmesine yardımcı olmuştur. Bahsi geçen role bir başka örnek ise Semih açısından verilebilir. Semih'e, fiziki olarak var olabilme şansını verdiği için Kenan, hikâyenin başında Semih için bir destekçi konumunda yer almaktadır ancak hikâye ilerledikçe Kenan'ın mesleki hırsları Semih'in sağlığının önüne geçmiş ve Kenan, Semih için bir düşmana dönüşmüştür. Mağaranın derinliklerine yaklaşma ve çile aşamaları ile kahramanların dönüşümü doruk noktasına çıkmıştır. Kenan, eşinin intihar girişimi ile mesleki hırsının insani sorumluluklarını yerine getirmesi önünde büyük bir engel olduğu konusunda bir farkındalığa sahip olmuş, eşinin ölümü ile ise bu farkındalık bir yüzleşmeye dönüşmüştür. Bilimsel hırslarının bedelini aile birliğinin bozulması ile ödemiştir. Semih ise ölüm kavramı üzerine düşüncelerinin, bilinç ve benliğinin sınırlarının farkına bu iki aşamada varır. Semih fiziksel olarak kendi bedeninde kalsa da bilinç Mehmet'in egemenliği altına girer. Semih için çok kısıtlı bilinç kırıntıları kalmıştır ve kimliği

oluşturan benlik Mehmet'e aittir. Semih'in benliği, kendi bedeninde kimliğini oluşturamayacak olma zayıflığına evrilmiştir ve bu durum kahramanın hikâye boyunca sorduğu benliğin ve bilincin sınırlarına dair soruların bir bakıma cevabını bulduğu anlamına gelmektedir. Dönüşümün doruk anından sonra iki kahraman için de ödül aşaması ve ardından dönüş yolu, diriliş ve yeni rutinin sağlandığı iksirle dönüş aşamaları sunulmuştur. Kenan için ödül, insani değerler olmadan bilimsel başarının bir fayda getirmeyeceği farkındalığıdır. Ailesinin kalan üyelerine değer vermeye karar verir. Semih ise varoluşunu neredeyse yitirme aşamasına gelmesine rağmen kafasındaki sorulara bir bakıma cevap bulduğu için ödülünü almış sayılabilir. Bu bağlamda iki karakter için de bir farkındalık söz konusudur. Dönüş yolu, diriliş ve iksirle dönüş aşamaları kahramanların bu farkındalıklarını iyice pekiştiren ve hayatlarını yeni bir rutine sokan aşamalar olarak ortaya konmuştur.

Kavanozdaki Adam dizisi kahramanları Semih ve Kenan, tematik olarak farklı noktalardan beslense de varoluşsal ikilem ve mücadeleleri sonucunda bir yüzleşme yaşamaktadırlar. Bu yüzleşme, kahramanların dönüşümüne yol açmıştır. Dönüşümün iki kahraman için de Vogler'in 12 aşamalı modeline uygun olarak gerçekleştiği tespit edilmiştir. Çalışma Vogler'in modeli üzerinden incelenmiş olup, anlatının içerisinde yer alan iki kahramana odaklanılmıştır. Bu bağlamda başka televizyon dizilerinde yer alan kahramanların anlatı içerisindeki yolculuklarını, motivasyonlarını, çelişkilerini ve dönüşüm süreçlerini çözümlemek açısından bu tarz çalışmaların yapılması, anlatı matematiğini anlamak açısından önem arz etmektedir. Anlatıların özellikle yapısalcı bir çözümleme ile analiz edilmesi için çalışmalar yapan araştırmacılar, kurmaca dizi ya da filmlerde Campbell ve Vogler'in modellerini kullanabilirler.

KAYNAKÇA

- Adi, Ana vd. (2015). "Stories, Heroes and Commercials. Spreading the Message across with a New Type of Responsibility". *Management Dynamics in the Knowledge Economy* 3(4), 749-764.
- Akçam, Harun (2020). "Propp'un yapısal inceleme metodu bağlamında Ulak filmi incelemesi". *Medya ve Kültürel Çalışmalar Dergisi* 2(1), 35-43.
- Allison, Scott T (2024). "Home and the Hero's Journey". *Encyclopedia of Heroism Studies*. Ed. Scott T. Allison, James K. Beggan ve George R. Goethals. Cham: Springer International Publishing, 1142-1148.
- Allrath, Gaby vd. (2005). Introduction: Towards a Narratology of TV Series. *Narrative Strategies in Television Series*. Ed. Gaby Allrath ve Marion Gymnich. Londra: Palgrave Macmillan UK, 1-43.
- Bamberg, Michael (2012). Narrative analysis. *APA handbook of research methods in psychology, Vol 2: Research designs: Quantitative, qualitative, neuropsychological, and biological*. Ed. Harris Cooper. Worcester: American Psychological Association, 85-102.
- Bars, Mehmet Emin (2014). "Vladimir Propp'un Yapısal Çözümleme Yöntemi Çerçevesinde "Battal Gazi Destanı" Filminin İncelenmesi". *Tarih Okulu Dergisi (TOD)* 18, 79-97.

- Busch, Carsten vd. (2012). "Digital Games and the Hero's Journey in Change and Innovation Management Workshops". 6th European Conference on Games Based Learning (Cork, 4-5 Ekim 2022). Reading: Academic Publishing, 72-81.
- Campbell, Joseph (2010). Kahramanın sonsuz yolculuğu. (Çev. Sabri Gürses). İstanbul: Kabalıcı Yayınevi.
- Caserta, Mary Kathryn (2021). Revitalizing the pedagogical approach to the hero's journey. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ohio: Univesity of Dayton.
- Darbellay, Frédéric (2017). "From Monomyth to Interdisciplinary Creative Polymathy". Journal of Genius and Eminence 2(2), 45-54.
- Dinvar Pekşen, Gülseren (2023). "2000 Öncesi Türk Sinemasının Kültürel Dışavurumu: Kimliksizlik, Basmakalıplaşma ve Zihniyet Sorunu". Kültür Araştırmaları Dergisi 18, 371-399.
- Dmitrievich, Belousov Egor ve Ravilevna, Khuzeeva Liliia. (2022). "The Concept of «Hero's Journey» in Modern Video Games and Its Influence on the Gamer's Self-Identity". Materials of International University Scientific Forum (UAE, 8 Kasım 2022). UAE: Scientific Publishing House Infinity, 67-74.
- Durmuş, Gülşah (2015). "Campbell'in Monomit Kuramı Bağlamında Manas Destanı: Bir Kahramanın Sonsuz Yolculuğu". Fırat University Journal of Social Sciences 25(2), 67-76.
- Girgin, Ümit Hüseyin (2017). "Sen Aydınlatırsın Geceyi filminin göstergebilimsel çözümlemesi". İletişim Kuram ve Araştırma Dergisi 45, 314-344.
- Güneş, Ahmet (2014). "Melih Gülgen'in Tatar Ramazan Sürgünde Filminin Greimas' ın Eyleyenler Modeline Göre Çözümlemesi". İstanbul Arel Üniversitesi İletişim Çalışmaları Dergisi 3(5), 1-31.
- Güneş Saral, Selda ve Yağız Baylan, Deniz (2016). "Değişen toplumsal yapının film içeriklerine yansıması: Kibar Feyzo ve Recep İvedik filmlerinin Greimas' ın eyleyenler örnekçesine göre çözümlenmesi". Global Media Journal: Turkish Edition 6(12), 332-355.
- Gürocak, Tolga (2023). ""Çaylak" Ve "Milyon Dolarlık Bebek" Filmlerindeki Kahramanların Kahramanın Sonsuz Yolculuğu Ekseninde Karşılaştırmalı İncelemesi". Erciyes Akademi 37(3), 832-859.
- Jung, Carl Gustav (1991). The Archetypes and the Collective Unconscious. New York: Routledge.
- Kobacker, Sophia Riley (2016). The Female Hero's Journey in Narrative Media. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Sidney: Macquarie University.
- Kosinski, Christopher J. (2015). The Narrative Structure of Commercial Advertisements Using The Hero's Journey by Joseph Campbell. Yayımlanmamış Doktora Tezi. Indiana: Ball State University.
- Martin, Leonard L. vd. (2019). "Evaluating Joseph Campbell's underexplored ideas in the light of modern psychology". Heroism Science 4(1), 1-20.
- Milliyet. (1988a, Ocak 15). "Beyin Nakli". Milliyet, 2.
- Milliyet. (1988b, Şubat 12). "Değişen Kişilik". Milliyet, 2.
- Özcan, Bahattin (Yapımcı) ve Uçakan, Mesut (Yönetmen) (1988). Kavanızdaki Adam[Televizyon Dizisi]. Türkiye: TRT.

- Özpay, Ozan (2020). "Monomit kuramı bağlamında kahramanın yolculuğu: İlk Kan filmi ve John Rambo örneği". Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi 24(3), 1109-1119.
- Palumbo, Donald (2004). "The Monomyth in Daniel Keyes's "Flowers for Algernon": Keyes, Campbell and Plato". Journal of the Fantastic in the Arts 14(4 (56), 427-446.
- Patan, İlknur (2021). "Vladimir Propp ve Biçimbilimsel Çözümleme Yöntemi: Being There Filmi Üzerine Bir Analiz". İletişim ve Diplomasi 6, 51-77.
- Propp, Vladimir Yakovlevich (2012). The Russian Folktale. (Ed. ve Çev. Sibelan Elizabeth) Detroit: Wayne State University Press.
- Randles, Clint (2012). "The "Hero's Journey": A Way of Viewing Music Teacher Socialization". Journal of Music Teacher Education 22(1), 11-19.
- Rank, Otto (1914). "Myth of the Birth of the Hero". The Journal of Nervous and Mental Disease 41(2), 110-117.
- Sayıcı, Fırat (2019). "Joseph Campbell'ın Kahramanın Sonsuz Yolculuğu Modelinin Yol Filmlerine Uygulanması: "Easy Rider" Örneği". İdil Sanat ve Dil Dergisi 8(59), 831-843.
- TRT Nostalji (2024). <https://www.youtube.com/@NostaljiTRT>. (Erişim tarihi: 10 Eylül 2024)
- TRT Nostalji (2024a, Nisan 15). "Kavanozdaki Adam 1. Bölüm @NostaljiTRT". <https://www.youtube.com/watch?v=VcQINvkCVTQ>. (Erişim tarihi: 11 Kasım 2024).
- TRT Nostalji (2024b, Nisan 16). "Kavanozdaki Adam 2. Bölüm @NostaljiTRT". <https://www.youtube.com/watch?v=0btVt40dQ14>. (Erişim tarihi: 12 Kasım 2024).
- TRT Nostalji (2024c, Nisan 17). "Kavanozdaki Adam 3. Bölüm @NostaljiTRT". https://www.youtube.com/watch?v=vfEi1_2UIT8. (Erişim tarihi: 13 Kasım 2024).
- TRT Nostalji (2024d, Nisan 18). "Kavanozdaki Adam 4. Bölüm @NostaljiTRT". <https://www.youtube.com/watch?v=dkpLpPk5QvE>. (Erişim tarihi: 14 Kasım 2024).
- TRT Nostalji (2024e, Nisan 19). "Kavanozdaki Adam 5. Bölüm (Final) @NostaljiTRT". <https://www.youtube.com/watch?v=9tfNGdN2ecE>. (Erişim tarihi: 14 Kasım 2024).
- Üçer, Neda vd. (2020). "Kahraman Miti, Olgusu ve Yolculuğu Üzerine Simgesel Bir İnceleme: Netflix "Hakan Muhafız"". Dördüncü Kuvvet Uluslararası Hakemli Dergi 3(1), 56-76.
- Velikovsky, Joe T. (2017). "Darwin & Kubrick, Joe Campbell & me: Eminent-genius and everyday-Joe heroes on a journey". Journal of Genius and Eminence 2(2), 54-68.
- Vogler, Christopher (2017). "Joseph Campbell goes to the movies: The influence of the hero's journey in film narrative". Journal of Genius and Eminence 2(2), 9-23.

Prof. Dr. Soner Akpınar

**ÇAĞDAŞ
TÜRK ROMANINDA
6-7 EYLÜL OLAYLARI**

Rumlar Etnisite ve Kimlik

Günce Yayınları

MUNİS FAİK OZANSOY

Yaşamı, Yapıtları, Sanatı

H. Yasemin Mumcu

Günce Yayınları

FAİK ÂLİ OZANSOY

YAŞAM ÖYKÜSÜ, YAPITLARI VE ŞAIRLİĞİ

DOÇ. DR. SEVİM KARABELA ŞERMET

Günce Yayınları

GÜLMECENİN DİLLERİ

Prof. Dr. Ünsal Özünü

Günce Yayınları